

GIDA DEĞERİ OLAN HAYVANLARA UYGULANMASI YASAKLANAN VE
BELLİ ŞARTLARA BAĞLANAN HORMON VE BENZERİ MADDELER
HAKKINDA TEBLİĞ

Yayımlandığı R.Gazete: 19.06.2003-25143

GIDA DEĞERİ OLAN HAYVANLARA UYGULANMASI YASAKLANAN VE BELLİ ŞARTLARA BAĞLANAN
HORMON VE BENZERİ MADDELER HAKKINDA TEBLİĞ

(Tebliğ No: 2003/18)

Amaç

Madde 1- Bu Tebliğin amacı; hayvanlarda anabolizan amaçla kullanılmaya müsait hormon ve benzeri etkiye sahip maddeleri belirtmek ve bunların insan gıdası elde edilebilen hayvanlara uygulanması kurallarını düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Tebliğ, hormon ve benzeri etkiye sahip olan ve hayvanlarda anabolizan etki meydana getirmek amacıyla kullanılabilir olan maddeler ile bu maddeleri içeren müstahzarları kapsar.

Hukuki dayanak

Madde 3- Bu Tebliğ, 8/5/1986 tarihli ve 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu, 24/6/1995 tarihli ve 560 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname, 28/2/2001 tarihli ve 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanunu, 9/3/1954 tarihli ve 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun ile 14/5/1928 tarihli ve 1262 sayılı İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu'na dayanılarak çıkarılmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Tebliğde geçen;

a) Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığını,

b) Gıda değeri olan hayvanlar: Kırmızı et, beyaz et, balık eti, süt, yumurta ve bal gibi insan gıdası elde etmekte kullanılan hayvanları,

c) Hayvansal kökenli gıdalar: Gıda değeri olan hayvanlardan elde edilen et, süt, yumurta, bal gibi insan gıdası olan maddeleri,

d) Tedavi amacıyla uygulama: Bu Tebliğ kapsamındaki maddelerin ilaç tanımına uygun olarak ve zootekni amacı dışında uygulanmasını,

e) Zootekni amacıyla uygulama: Bu Tebliğ kapsamındaki östrojenik, androjenik ve gestajenik etkili maddelerin östrus sinkronizasyonu, embriyo implantasyonu gibi üreme sisteminin (genital sistem) fizyolojik fonksiyonlarını istenen yönde değiştirmek amacıyla gıda değeri olan hayvanlara uygulanmasını,

f) Anabolik etki: Vücut hücrelerinin sentez metabolizmasını arttırarak kilo veya büyüme artışının sağlanması durumunu,

g) Tokolizis: Doğumu geciktirmek veya pozisyon bozukluğunu düzeltmek gibi amaçlarla gebe uterusun kontraksiyonlarının durdurulması veya uterus serviksini gevşetilmesi durumunu,

ifade eder.

Anabolik etki amacıyla uygulanması yasak maddeler

Madde 5- Aşağıda belirtilen hormon ya da hormon benzeri etkiye sahip maddelerin, gıda değeri olan hayvanlara anabolik amaçla uygulanması yasaktır. Bu maddeler şunlardır:

a) Stilbenler, stilben türevleri, tuzları ve esterleri,

b) Antitiroidal etkili maddeler,

c) Anabolizan amaçla kullanıma uygun steroidler,

d) Zeranol da dahil olmak üzere rezorsilik asit laktonlar,

GIDA DEĞERİ OLAN HAYVANLARA UYGULANMASI YASAKLANAN VE BELLİ ŞARTLARA BAĞLANAN HORMON VE BENZERİ MADDELER HAKKINDA TEBLİĞ

e) Beta agonist etkili maddeler.

Adı geçen maddeleri içeren hayvansal kökenli gıdaların insan tüketimine sunulması da yasaktır.

Bakanlığa ruhsatlı olmak kaydıyla, adı geçen maddeleri içeren müstahzarlar veteriner hekim reçetesine tabi olarak satılacaktır. Bu maddeler için düzenlenen reçeteler yeniden kullanılamaz. Bu sebeple satış yeri sorumlusu tarafından "Reçete karşılığı teslim edilmiştir" ifadesi eklenerek imzalanacak ve tarih atılacaktır.

Tedavi amacıyla kullanılmasına izin verilenlerin uygulanması prospektüs bilgilerine uygun olarak sadece veteriner hekim tarafından gerçekleştirilecektir.

Zooteknikal amaçla kullanılmasına izin verilenlerin uygulanması veteriner hekimin sorumluluğu altında olmak kaydıyla gerçekleştirilebilir.

Adı geçen maddelerin gıda değeri olan hayvanlara yemden yararlanmanın artırılması veya kilo artışının sağlanması amacıyla ya da buna sebep olacak olan hayvanların yağlanma dönemi içinde veya üreme dönemi dışında uygulanması yasaktır.

Stilbenler

Madde 6- Stilbenler, stilben türevleri, tuzları ve esterlerinin imali, ithali, piyasaya ve kullanıma arz edilmeleri, bulundurulmaları ve tüm hayvan türlerine uygulanmaları yasaktır.

Antitroidaller

Madde 7- Antitiroidal maddelerin gıda değeri olan hayvanlara uygulanması ile bu amaçla imali, ithali, piyasaya veya kullanıma arz edilmeleri yasaktır.

Streroidler

Madde 8- Östrojenik, androjenik, gestajenik etkili maddeler veteriner hekim tarafından gıda değeri olan hayvanlara sadece tedavi ve zooteknikal amaçla uygulanabilir. Bu maddelerin uygulandığı hayvanlar ancak ilaç kalıntı arınma süreleriyle ilgili tahditlere uyulduktan sonra kesime sevk edilebilirler.

17 - β östradiol, testesteron ve progesteron sadece veteriner hekim tarafından olmak kaydıyla gıda değeri olan hayvanlara uygulanabilir. Bu durumda müstahzarın farmasötik şekli tedavi amacına yönelik olduğunu gösterecek formda olmalıdır. Bu sebeple müstahzar; enjeksiyonluk likit, vajinal sünger veya spiraller formunda olabilir. Fakat, implant şeklinde olamaz.

Östrojenik, androjenik ve gestajenik etkili maddeler östrus sinkronizasyonu, emriyo implantasyonu gibi üreme sistemiyle ilgili olarak zooteknikal amaçla gıda değeri olan hayvanlara veteriner hekimin sorumluluğunda uygulanabilir. Yine 3 aylıktan genç balıklara seks inversiyonu amacıyla androjenik etkili maddeler de zooteknikal amaçla uygulanabilir.

Sadece oral kullanıma mahsus formdaki allyl trenbolon, kayıt altına alınmak kaydıyla, tektırnaklılar ile kedi ve köpeklere veteriner hekim tarafından uygulanabilir.

Rezorsilik asit laktonlar

Madde 9- Zeranol dahil olmak üzere rezorsilik asit laktonların imali, ithali, piyasaya ve kullanıma arz edilmeleri, bulundurulmaları ve tüm hayvan türlerine uygulanmaları yasaktır.

β -agonistler

Madde 10- Enjeksiyona uygun farmasötik şekildeki β -agonistler (beta adreno reseptör agonistleri) sadece veteriner hekim tarafından olmak kaydıyla; sadece ineklere tokoliz amacıyla uygulanabilir, fakat tokoliz amacı dışında başka bir amaçla kullanılamaz. Bu maddelerin uygulandığı hayvanlar ancak ilaç kalıntı arınma süreleriyle ilgili tahditlere uyulduktan sonra kesime sevk edilebilirler.

β -agonistler tektırnaklılar ile kedi ve köpeklere ancak veteriner hekim tarafından uygulanır ve yapılan uygulama kayıt altına alınır.

Çiftçiler ve hayvan sahipleri tesislerinde β -agonistleri hiçbir amaç için bulunduramaz ve uygulayamaz.

GIDA DEĞERİ OLAN HAYVANLARA UYGULANMASI YASAKLANAN VE BELLİ ŞARTLARA BAĞLANAN HORMON VE BENZERİ MADDELER HAKKINDA TEBLİĞ

Kayıt bilgileri

Madde 11- Bu Tebliğ kapsamındaki maddelerden tedavi veya zootekni amacıyla kullanımına izin verilenlerin gıda değeri olan hayvanlara uygulanması durumunda; bu maddeleri uygulayan veya reçete eden veteriner hekim gerekli tüm kayıtları tutacaktır. Kayıtlarda yer alacak asgari bilgiler şunlardır:

- Hayvanın kimlik bilgisi,
- İlacın ticari adı, gücü ve farmasötik şekli ile seri numarası,
- Tedavinin şekli,
- Uygulama tarihi.

Bu Tebliğ kapsamında olmak üzere; bu Tebliğde bahsedilen maddeler ve bunları içeren ürünleri satın alan, tavsiye eden ve hayvanlarına uygulatanlar da ilgili tüm bilgileri kayıt altına almak, talep edildiğinde derhal Bakanlığa sunmak zorundadır.

Aynı şekilde, Bakanlık izniyle bu maddelerin veya bu maddeleri içeren ürünlerin üretimi, ithalatı ve ticareti yetkisine sahip olanlar da bu maddelerle ilgili olarak; her türlü üretim, ithalat, satış ve miktarlarıyla ilgili bilgileri tarih bilgileriyle birlikte kayıt altında tutmak istendiğinde yazılı ve elektronik ortamda sunmak zorundadırlar.

Müstahzar ruhsatları

Madde 12- Hormonal maddeler ve β -agonistlerin uygulanması izni veteriner ispençiyari ve tıbbi müstahzarların ruhsatlandırılması mevzuatına bağlı olup ilaveten aşağıdaki şartlara bağlıdır:

- Farmasötik şekilleri anabolizan amaçla kullanılmaya müsait olmayacaktır. Bu sebeple implant şeklinde olan müstahzarlar ruhsatlandırılmaz.
- Depo etkili olamazlar.
- Steroid hormonal gıdalardaki ilaç kalıntı arınma süreleri 15 günden fazla olamaz, β -agonistlerin kalıntı arınma süresi ise 28 günden fazla olamaz.
- Kullanım şartları belli olacaktır.
- Söz konusu maddelerin gıdalardaki kalıntılarının varlığı ve seviyesinin tespiti için yapılacak analitik testlerde kullanılacak kimyasal madde, çözücüler ve ekipmanın mevcut ve belli olması gerekir.

Yasaklanmış uygulama

Madde 13- Bu Tebliğ kapsamında izin verilmiş maddeler ve izin verilmiş uygulamalar Bakanlıkça ruhsatlandırılmış ispençiyari ve tıbbi müstahzarlar için geçerlidir. Bu sebeple Bakanlıkça ruhsatlı olmayan ürünlerin imali, ithali, kullanıma ve piyasaya arz edilmesi ile hayvanlara uygulanması yasaktır.

Bu Tebliğ kapsamındaki maddelerin gıda değeri olan hayvanlara, Bakanlıkça izin verilmiş amaçlar dışında, uygulanması yasaktır. Bu sebeple; söz konusu maddeleri içeren ruhsatlı müstahzarların etiket dışı kullanımı da yasaktır.

Test ve tahlillerde ihtiyaç

Madde 14- Bu Tebliğ'de yer alan maddelerin test ve araştırma amacıyla gıda değeri olan hayvanlara uygulanması veya tahliller için kullanılması Bakanlığın iznine tabidir.

İstisnai durum

Madde 15- İnsan gıdası elde edilmesi amacıyla değerlendirilmeyecek olan yarış atları, mania atları (atlama atları), gösteri atları veya bunların damızlıkları gibi yüksek değerdeki atlara tedavi veya zootekni amacıyla "steroidler" veya " β -agonistler" uygulanırsa; ilaç kalıntı arınma sürelerinin bitmesinden önce bu atların ticarete arz edilmelerine izin verilebilir. Ancak, bu durumda söz konusu hayvanların sertifikaları ya da hayvan pasaportlarına yapılan ilaç uygulamasının şekli ve tarihi hakkındaki bilgilerin kaydedilmesi şarttır.

GIDA DEĞERİ OLAN HAYVANLARA UYGULANMASI YASAKLANAN VE BELLİ ŞARTLARA BAĞLANAN HORMON VE BENZERİ MADDELER HAKKINDA TEBLİĞ

Fakat, bu madde hükümlerine göre ilaç uygulaması yapılmış ve gerekli kayıtları tutulmuş hayvanlar eğer gıda elde edilmesi amacıyla değerlendirilecekse; ancak ilaç kalıntı arınma sürelerinin tamamlanması ve ihraç amaçlı olmak şartıyla kesime sevk edilebilirler.

Takip

Madde 16- Bakanlık, halk sağlığını korumak amacıyla bu Tebliğ ile yasaklanmış maddelerin var olup olmadığı ya da gıda değeri olan hayvanlara uygulanıp uygulanmadığını tespit etmek amacıyla kontroller yapar. Hayvansal kökenli gıdalardaki kalıntı kontrolleri sonucunda bu maddelerin gıda değeri olan hayvanlara uygulandığı ya da bu amaçla kullanılabilecek maddelerin veya ürünlerin var olduğu tespit edilirse, Bakanlık; sözkonusu maddelerin menşei ile imali, ithali, depolanması, dağıtımı, satışı ve uygulanması konularında sorumluların tespiti amacıyla gerekli tüm araştırmaları yapar. Sözkonusu maddeler veya bu maddeleri içeren ürünler idari ve adli işlemlere mesned olması amacıyla yed-i emine alınır.

Cezalar

Madde 17- Bu Tebliğ'in 5 inci maddesinde belirtilen farmakotoksikolojik etkin maddeleri ya da bunları içeren ürünleri gıda değeri olan hayvanlara uygulamak, uygulanmasına izin vermek, bu etkin maddeleri ya da bu maddeleri içeren ürünleri gıda değeri olan hayvanların yetiştirildiği çiftliklerde bulundurmak, ilgili Bakanlıkların izni olmaksızın bu maddeleri imal veya ithal etmek, dağıtmak veya satmak, ayrıca bu konuda araştırma veya denetim yapan ilgili kamu personeline engel olmak yasaktır. Bu fiilleri işleyenler hakkında mesleki ve idari cezalar saklı kalmak kaydıyla bu Tebliğ'in "Hukuki Dayanak" başlıklı maddesinde bahsedilen mevzuat ve genel cezai hükümler gereğince işlem yapılır.

Yürürlük

Madde 18- Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 19- Bu Tebliğ hükümlerini Tarım ve Köyişleri Bakanı yürütür.